

Υπόθεση C-632/22

Σύνοψη της αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως κατά το άρθρο 98, παράγραφος 1, του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου

Ημερομηνία καταθέσεως:

10 Οκτωβρίου 2022

Αιτούν δικαστήριο:

Tribunal Supremo (Ισπανία)

Ημερομηνία της αποφάσεως του αιτούντος δικαστηρίου:

7 Οκτωβρίου 2022

Αιτούσα:

AB Volvo

Καθής:

Transsaqui S. L.

Αντικείμενο της κύριας δίκης

Αναθεώρηση απόφασης – «Δόλια ενέργεια» – Σύμπραξη φορτηγών – Αγωγή αποζημίωσης για παράβαση των διατάξεων του δικαίου ανταγωνισμού – Εναγομένη με έδρα σε άλλο κράτος μέλος – Επίδοση κλήτευσης στην έδρα της θυγατρικής της εναγομένης που βρίσκεται στο ίδιο κράτος μέλος με την ενάγουσα – Ενιαίο της επιχείρησης

Αντικείμενο και νομική βάση της αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως

Αίτηση εκδόσεως προδικαστικής αποφάσεως περί ερμηνείας – Άρθρο 267 ΣΛΕΕ – Χάρτης των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, άρθρα 47 και 53 – Δικαίωμα πραγματικής προσφυγής ενώπιον δικαστηρίου – Άρθρο 101 ΣΛΕΕ

Προδικαστικά ερωτήματα

1.- Έχει το άρθρο 47 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, σε συνδυασμό με το άρθρο 101 της Συνθήκης για τη λειτουργία της

Ευρωπαϊκής Ένωσης, υπό τις περιστάσεις της δίκης σχετικά με την καλούμενη «σύμπραξη των φορτηγών» που εκτίθενται στην παρούσα απόφαση, την έννοια ότι μητρική εταιρία, κατά της οποίας στρέφεται αγωγή αποζημίωσης λόγω συμπεριφοράς περιορίζουσας τον ανταγωνισμό, κλητεύεται νομίμως σε δίκη αν η επίδοση της κλήσης πραγματοποιήθηκε (ή επιχειρήθηκε) στην έδρα της θυγατρικής εταιρίας στο κράτος, όπου εκκρεμεί η δίκη, και η μητρική εταιρία, η οποία εδρεύει σε άλλο κράτος μέλος, δεν παρέστη στη δίκη και ερημοδικάστηκε;

2.- Σε περίπτωση καταφατικής απάντησης στο ανωτέρω ερώτημα είναι η ερμηνεία αυτή του άρθρου 47 του Χάρτη συμβατή με το άρθρο 53 του Χάρτη, υπό το πρίσμα της νομολογίας του ισπανικού Tribunal Constitucional (Συνταγματικού Δικαστηρίου) σχετικά με την κλήτευση σε δίκη μητρικών εταιριών, οι οποίες εδρεύουν σε άλλο κράτος μέλος, σε δίκες σχετικά με τη «σύμπραξη των φορτηγών»;

Σχετικές διατάξεις και νομολογία του δικαίου της Ένωσης

Χάρτης των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Άρθρο 47: «Κάθε πρόσωπο του οποίου παραβιάστηκαν τα δικαιώματα και οι ελευθερίες που διασφαλίζονται από το δίκαιο της Ένωσης, έχει δικαίωμα πραγματικής προσφυγής ενώπιον δικαστηρίου, τηρουμένων των προϋποθέσεων που προβλέπονται στο παρόν άρθρο.

Κάθε πρόσωπο έχει δικαίωμα να δικασθεί η υπόθεσή του δίκαια, δημόσια και εντός εύλογης προθεσμίας, από ανεξάρτητο και αμερόληπτο δικαστήριο, που έχει προηγουμένως συσταθεί νομίμως. Κάθε πρόσωπο έχει τη δυνατότητα να συμβουλευέται δικηγόρο και να του αναθέτει την υπεράσπιση και εκπροσώπησή του.»

Άρθρο 52, παράγραφος 3: «Στο βαθμό που ο παρών Χάρτης περιλαμβάνει δικαιώματα που αντιστοιχούν σε δικαιώματα τα οποία διασφαλίζονται στην Ευρωπαϊκή Σύμβαση για την Προάσπιση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών, η έννοια και η εμβέλειά τους είναι ίδιες με εκείνες που τους αποδίδει η εν λόγω Σύμβαση. Η διάταξη αυτή δεν εμποδίζει το δίκαιο της Ένωσης να παρέχει ευρύτερη προστασία.»

Συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Άρθρο 101.

Οδηγία 2014/104/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 26ης Νοεμβρίου 2014, σχετικά με ορισμένους κανόνες που διέπουν τις αγωγές αποζημίωσης βάσει του εθνικού δικαίου για παραβάσεις των διατάξεων του δικαίου ανταγωνισμού των κρατών μελών και της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Άρθρο 17, παράγραφος 1.

Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1393/2007 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 13ης Νοεμβρίου 2007, περί επιδόσεως και κοινοποίησεως στα

κράτη μέλη δικαστικών και εξωδίκων πράξεων σε αστικές ή εμπορικές υποθέσεις («επίδοση ή κοινοποίηση πράξεων») και κατάργησης του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1348/2000 του Συμβουλίου.

Άρθρο 5. Μετάφραση των πράξεων.

«Η υπηρεσία διαβίβασης στην οποία κατατίθεται η προς διαβίβαση πράξη επισημαίνει στον αιτούντα ότι ο παραλήπτης μπορεί να αρνηθεί να παραλάβει την πράξη αν αυτή δεν έχει συνταχθεί σε μια από τις γλώσσες που ορίζει το άρθρο 8.

Ο αιτών επιβαρύνεται με τυχόν έξοδα μετάφρασης πριν από τη διαβίβαση της πράξης, υπό την επιφύλαξη μεταγενέστερης απόφασης δικαστηρίου ή αρμόδιας αρχής περί καταλογισμού των εξόδων.»

Κανονισμός (ΕΕ) 2020/1784 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 25ης Νοεμβρίου 2020, περί επιδόσεως και κοινοποίησης στα κράτη μέλη δικαστικών και εξωδίκων πράξεων σε αστικές ή εμπορικές υποθέσεις («επίδοση ή κοινοποίηση πράξεων»). Άρθρο 9.

Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1215/2012 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 12ης Δεκεμβρίου 2012, για τη διεθνή δικαιοδοσία, την αναγνώριση και την εκτέλεση αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις. Άρθρο 45, παράγραφος 1, στοιχείο β'.

Απόφαση του ΔΕΕ της 6ης Οκτωβρίου 2021, υπόθεση C-882/19, EU:C:2021:800, σκέψεις 33 έως 37, 39, 41, 43, 51 και 52.

Απόφαση του ΔΕΕ της 2ας Μαρτίου 2017, υπόθεση C-354/15, EU:C:2017:157, σκέψη 72.

Απόφαση του ΔΕΕ της 16ης Σεπτεμβρίου 2015, υπόθεση C-519/13, EU:C:2015:603, σκέψεις 24, 30 έως 33 και 43.

Απόφαση του ΔΕΕ της 8ης Μαΐου 2008, C-14/07, EU:C:2008:264, σκέψεις 64, 76 και 78.

Απόφαση της 26ης Φεβρουαρίου 2013, υπόθεση C-399/11, EU:C:2013:107, σκέψεις 55 και επόμενες.

Ευρωπαϊκό Δικαστήριο των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, αποφάσεις της 19ης Μαρτίου 1997, Hornsby κατά Ελλάδας (EC:ECHR:1997:0319JUD001835791), σκέψεις 40 και 41, και της 26ης Φεβρουαρίου 2002, Del Sol κατά Γαλλίας (EC:ECHR:2002:0226JUD004680099), σκέψη 21.

Σχετικές διατάξεις και νομολογία του εθνικού δικαίου

Ισπανικό Σύνταγμα.

Άρθρο 24.

«1. Κάθε πρόσωπο δικαιούται της αποτελεσματικής προστασίας των δικαστών και των δικαστηρίων στο πλαίσιο της ασκήσεως των δικαιωμάτων του και των εννόμων συμφερόντων του, χωρίς να είναι ποτέ δυνατόν να στερηθεί των δικαιωμάτων άμυνας.

2. Επίσης, κάθε πρόσωπο έχει δικαίωμα να δικασθεί από τον φυσικό δικαστή που του έχει ορίσει προηγουμένως ο νόμος, να συμβουλευέται δικηγόρο και να του αναθέτει την υπεράσπισή του, να ενημερώνεται σχετικά με τις κατηγορίες που του αποδίδονται, να δικασθεί δημόσια χωρίς αδικαιολόγητη καθυστέρηση και με όλες τις εγγυήσεις, να χρησιμοποιεί τα κατάλληλα αποδεικτικά στοιχεία για την υπεράσπισή του, να μην καταθέτει εναντίον του εαυτού του, να μην ομολογεί την ενοχή του, καθώς επίσης έχει δικαίωμα στο τεκμήριο αθωότητας».

Ley 1/2000, de 7 de enero, de Enjuiciamiento Civil (νόμος 1/2000, της 7ης Ιανουαρίου, περί κώδικα πολιτικής δικονομίας)

Άρθρο 155: «Πράξεις κοινοποίησης προς διαδίκους που δεν έχουν ακόμη παραστεί στο δικαστήριο ή δεν έχουν εκπροσωπηθεί από δικηγόρο. Κατοικία.»

«1. Όταν οι διάδικοι δεν εκπροσωπούνται από δικηγόρο ή όταν πρόκειται για την πρώτη κοινοποίηση ή κλήση προς τον εναγόμενο, οι πράξεις κοινοποίησης διαβιβάζονται στην κατοικία των διαδίκων.

[...]

3. Για τον σκοπό των πράξεων κοινοποίησης μπορεί να ορισθεί ως κατοικία αυτή που έχει δηλωθεί στο δημοτολόγιο ή έχει καταχωριστεί επισήμως για άλλους σκοπούς, καθώς και αυτή που έχει δηλωθεί σε επίσημο μητρώο ή στα στοιχεία δημοσιότητας επαγγελματικών ενώσεων, στην περίπτωση, αντίστοιχα, επιχειρήσεων και άλλων οντοτήτων ή προσώπων που ασκούν επάγγελμα για το οποίο υποχρεούνται να είναι μέλη επαγγελματικής ένωσης. Ως κατοικία μπορεί επίσης να ορισθεί, προς τούτο, ο τόπος της επαγγελματικής δραστηριότητας ή της μη περιστασιακής απασχόλησης.

[...]

Αν η αγωγή απευθύνεται σε νομικό πρόσωπο, μπορεί επίσης να οριστεί η κατοικία οποιουδήποτε εμφανίζεται ως διαχειριστής, διευθυντής ή εκπρόσωπος της εμπορικής επιχείρησης, ή πρόεδρος, μέλος ή διαχειριστής του διοικητικού συμβουλίου οποιασδήποτε ένωσης που έχει δηλωθεί σε επίσημο μητρώο· άρθρο 510, παράγραφος 1, σημείο 4, και άρθρο 394, παράγραφος 2.»

Άρθρο 510, παράγραφος 1, σημείο 4:

«Τελεσίδικη απόφαση αναθεωρείται:

4.º Αν έχει εκδοθεί αθέμιτα με δωροδοκία, βία ή δόλια ενέργεια.»

Ley 15/2007, de 3 de julio, de Defensa de la Competencia (νόμος 15/2007, της 3ης Ιουλίου, περί προστασίας του ανταγωνισμού). Άρθρα 71 και 72. Τα άρθρα αυτά μεταφέρουν, κατ' ουσίαν, στο εσωτερικό δίκαιο τα άρθρα 2 και 3 της οδηγίας 2014/104, σχετικά με την ευθύνη από παραβάσεις των διατάξεων του δικαίου ανταγωνισμού και το δικαίωμα αποζημίωσης των ζημιωθέντων προσώπων.

Συνοπτική έκθεση των πραγματικών περιστατικών και της πορείας της διαδικασίας

- 1 Στις 12 Ιουλίου 2018 η εταιρία TRANSSAQUI, S.L. (στο εξής: TRANSSAQUI), άσκησε αγωγή ενώπιον του δικαστηρίου εμπορικών υποθέσεων αριθ. 1 Βαλένθια (Ισπανία), κατά της σουηδικής εταιρίας AB VOLVO, διεκδικώντας αποζημίωση για ζημίες λόγω της αύξησης της τιμής που της είχε επιβληθεί κατά την αγορά δύο οχημάτων το 2008, στο πλαίσιο της σύμπραξης φορτηγών, η οποία διαπιστώθηκε στο πλαίσιο διαδικασίας επί παραβάσει που κίνησε η Ευρωπαϊκή Επιτροπή.
- 2 Ως νομική βάση για την αγωγή της η TRANSSAQUI επικαλέστηκε τα άρθρα 72 και 76 του Ley de Defensa de la Competencia española (ισπανικού νόμου περί προστασίας του ανταγωνισμού) [Ley 15/2007 (νόμος 15/2007)], την απόφαση της Επιτροπής της 19ης Ιουλίου 2016 σχετικά με διαδικασία βάσει του άρθρου 101 της ΣΛΕΕ και του άρθρου 53 της Συμφωνίας ΕΟΧ (Υπόθεση ΑΤ.39824 – Φορτηγά), με την οποία επιβλήθηκαν πρόστιμα λόγω παράβασης του δικαίου του ανταγωνισμού, μεταξύ άλλων, στην εταιρία AB VOLVO, καθώς και την οδηγία 2014/104/ΕΕ. Το ποσό της απαίτησης ανερχόταν σε 24 420,69 ευρώ, που αποτελούσε το ποσό της εν λόγω αύξησης της τιμής.
- 3 Μολονότι η έδρα της AB VOLVO βρίσκεται στη Σουηδία, 405 08 Göteborg, η ενάγουσα δήλωσε ως έδρα της εναγομένης, για τους σκοπούς της επίδοσης προς αυτήν κλήτευσης, προκειμένου να αντικρούσει την αγωγή, την έδρα της θυγατρικής της εταιρίας VOLVO GROUP ESPAÑA, S. A. U. (Μονοπρόσωπη Ανώνυμη Εταιρία), στη Μαδρίτη (Ισπανία), επί της οδού Basauri, 7-9.
- 4 Αφού κρίθηκε παραδεκτή η αγωγή ενώπιον του juzgado mercantil de Valencia (δικαστηρίου εμπορικών διαφορών Βαλένθια), αντίγραφο του δικογράφου της αγωγής καθώς και των συνημμένων εγγράφων διαβιβάστηκαν με συστημένη επιστολή στην έδρα της VOLVO GROUP ESPAÑA, S. A. U, στη Μαδρίτη, στην οδό Basauri, 7-9. Εντούτοις, δηλώθηκε άρνηση παραλαβής της ταχυδρομικής αποστολής με χειρόγραφο σημείωμα, στο οποίο αναγραφόταν η έδρα της AB VOLVO στη Σουηδία, και κατόπιν τούτου το juzgado mercantil de Valencia (δικαστήριο εμπορικών διαφορών Βαλένθια) προέβη σε ακρόαση της TRANSSAQUI, προκειμένου αυτή να προβάλει τους σχετικούς ισχυρισμούς της. Η τελευταία υποστήριξε ότι η συμπεριφορά της VOLVO GROUP ESPAÑA, S. A. U., η οποία αρνήθηκε να παραλάβει την κλήτευση για την αντίκρουση της

αγωγής κατά της AB VOLVO, δεν ήταν παρά ένας κακόπιστος ελιγμός με σκοπό την παρέλκυση της διαδικασίας, δεδομένου ότι η τελευταία κατείχε το 100 % του κεφαλαίου της πρώτης, με αποτέλεσμα οι δύο αυτές επιχειρήσεις να αποτελούν ενιαία επιχείρηση σύμφωνα με το δίκαιο ανταγωνισμού. Με απόφαση της 22ας Μαΐου 2019 το juzgado mercantil de Valencia (δικαστήριο εμπορικών διαφορών Βαλένθια) διέταξε να επιδοθεί η κλήτευση στην εναγομένη, AB VOLVO, στην έδρα της θυγατρικής της VOLVO GROUP ESPAÑA, S. A. U., σύμφωνα με την «αρχή του ενιαίου της επιχείρησης».

- 5 Στις 5 Σεπτεμβρίου 2019 επιχειρήθηκε μέσω των δικαστηρίων της Μαδρίτης να πραγματοποιηθεί η επίδοση στη δηλωθείσα διεύθυνση, ωστόσο ένας δικηγόρος που δήλωσε «νόμιμος εκπρόσωπος της VOLVO GROUP ESPAÑA, S. A. U.», αρνήθηκε την παραλαβή, ισχυριζόμενος ότι η επίδοση έπρεπε να διενεργηθεί στην έδρα της AB VOLVO στη Σουηδία. Σε μια δεύτερη απόπειρα που πραγματοποιήθηκε από τα δικαστήρια της Μαδρίτης στην ίδια διεύθυνση της θυγατρικής στη Μαδρίτη, στην οδό Basauri, 7-9, στις 30 Οκτωβρίου 2019, η επίδοση συντελέστηκε, καθόσον παρέλαβε το δικόγραφο πρόσωπο που δήλωσε ότι ανήκει στη νομική υπηρεσία.
- 6 Δεδομένου ότι το juzgado mercantil de Valencia (δικαστήριο εμπορικών διαφορών Βαλένθια) απεφάνθη ότι η επίδοση είχε συντελεσθεί προσηκόντως και ότι η κλητευθείσα εναγομένη AB VOLVO δεν παρέστη στη διαδικασία εντός της ταχθείσας προθεσμίας, η τελευταία δικάστηκε ερήμην και η διαδικασία συνεχίστηκε. Επιχειρήθηκε να επιδοθεί η οικεία απόφαση στην AB VOLVO στην έδρα της θυγατρικής της, VOLVO GROUP ESPAÑA, S. A. U., εντούτοις η τελευταία αρνήθηκε και πάλι να παραλάβει την απόφαση, επειδή δεν ήταν η σωστή διεύθυνση. Στις 26 Φεβρουαρίου 2020 το juzgado mercantil de Valencia (δικαστήριο εμπορικών διαφορών Βαλένθια) εξέδωσε απόφαση με την οποία, δεχόμενη την αγωγή της TRANSSAQUI, καταδίκασε την AB VOLVO στην καταβολή αποζημίωσης ύψους 24 420,69 ευρώ πλέον νόμιμων τόκων, καθώς και στα δικαστικά έξοδα.
- 7 Το juzgado mercantil de Valencia (δικαστήριο εμπορικών διαφορών Βαλένθια) επέδωσε την εν λόγω απόφαση στην AB VOLVO στην έδρα της θυγατρικής στη Μαδρίτη, στην οδό Basauri, 7-9, με συστημένη επιστολή, την οποία παρέλαβε το πρόσωπο που βρέθηκε εκεί και υπέγραψε την απόδειξη παραλαβής στις 10 Μαρτίου 2020. Στη συνέχεια, κατόπιν της τελεσιδικίας της απόφασης και με αίτηση της TRANSSAQUI, πραγματοποιήθηκε ο καταλογισμός των δικαστικών εξόδων συμπεριλαμβανομένων, μεταξύ άλλων, της δικηγορικής αμοιβής και της αμοιβής για την έκθεση πραγματογνωμοσύνης, η οποία προσκομίστηκε με το δικόγραφο της αγωγής. Το δικαστήριο κοινοποίησε τον καταλογισμό στην AB VOLVO στην ως άνω έδρα στη Μαδρίτη προς υποβολή παρατηρήσεων, και υπογράφηκε η απόδειξη παραλαβής της κοινοποίησης. Λαμβανομένου υπόψη του γεγονότος ότι η εναγομένη δεν αμφισβήτησε τα δικαστικά έξοδα εντός της ταχθείσας προθεσμίας, το δικαστήριο επικύρωσε τον καταλογισμό στο ποσό των 8 310,64 ευρώ και κοινοποίησε την απόφασή του στην AB VOLVO με συστημένη επιστολή, η οποία απεστάλη στην προαναφερθείσα έδρα της

θυγατρικής της στη Μαδρίτη, με υπογραφή της αντίστοιχης απόδειξης παραλαβής. Με αίτηση της TRANSSAQUI επισπεύσθηκε η εκτέλεση της απόφασης με διαταγή πληρωμής κατά των περιουσιακών στοιχείων της AB VOLVO, μέσω δικαστικών αποφάσεων που επιδόθηκαν στις 17 Μαρτίου 2021 στην έδρα της θυγατρικής VOLVO GROUP ESPAÑA, S. A. U., στη Μαδρίτη, στην οδό Basauri, 7-9.

- 8 Απαντώντας σε κάθε απόπειρα δικαστικής κοινοποίησης με διαδοχικά υπομνήματα προς το juzgado mercantil de Valencia (δικαστήριο εμπορικών διαφορών Βαλένθια) η VOLVO GROUP ESPAÑA S.A.U. εξηγούσε τους λόγους για τους οποίους αρνούσαν να παραλάβει τις κλητεύσεις και κοινοποιήσεις που απευθύνονταν στην AB VOLVO, καθώς η τελευταία είχε την έδρα της στη Σουηδία. Ειδικότερα, υποστήριζε ότι, πρώτον, μολονότι η VOLVO GROUP ESPAÑA, S. A. U. και η AB VOLVO ανήκουν στον ίδιο όμιλο επιχειρήσεων, έχουν χωριστή νομική προσωπικότητα και η πρώτη δεν είναι εντολοδόχος της δεύτερης ούτε έχει εξουσιοδοτηθεί να παραλαμβάνει κλητεύσεις και κοινοποιήσεις επ' ονόματι της επιχείρησης αυτής· δεύτερον, ότι δυνάμει των ισπανικών δικονομικών κανόνων η κοινοποίηση προς εναγομένη πρέπει να πραγματοποιείται στην καταστατική της έδρα και ότι τα ισπανικά δικαστήρια στο πλαίσιο διαφορών σχετικών με τη σύμπραξη των φορτηγών, έκριναν ότι είναι ορθή η κοινοποίηση στην έδρα της εναγόμενης μητρικής εταιρίας που βρίσκεται σε άλλο κράτος μέλος, αντί για την έδρα της θυγατρικής στην Ισπανία, παρά τους εταιρικούς δεσμούς· τρίτον, ότι, στις περιπτώσεις που η εναγόμενη εταιρία έχει την έδρα της σε άλλο κράτος μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η κοινοποίηση πρέπει να πραγματοποιηθεί σύμφωνα με τον κανονισμό (ΕΚ) 1393/2007 και, τέταρτον, ότι η ενάγουσα δεν μπορεί να παρακάμψει τους κανόνες που διέπουν τις κοινοποιήσεις, χρησιμοποιώντας εναλλακτικές διευθύνσεις άλλες από της εναγόμενης, διότι αυτό είτε θα συνιστούσε λόγο αναθεώρησης της εκδοθησόμενης απόφασης σύμφωνα με το άρθρο 510, παράγραφος 1, σημείο 4, του κώδικα πολιτικής δικονομίας είτε θα οδηγούσε σε απόφαση ερήμην του εναγομένου που ενδεχομένως δεν αναγνωρίζεται σε άλλο κράτος μέλος σύμφωνα με το άρθρο 45, παράγραφος 1, στοιχείο β', του κανονισμού (ΕΕ) 1215/2012.
- 9 Στις 15 Ιουνίου 2021 η AB VOLVO άσκησε ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου αίτηση αναθεώρησης της τελεσίδικης απόφασης, η οποία είχε εκδοθεί ερήμην της εναγόμενης από το juzgado mercantil de Valencia (δικαστήριο εμπορικών διαφορών Βαλένθια) και την καταδίκαζε στην καταβολή αποζημίωσης στην TRANSSAQUI λόγω παράβασης των διατάξεων του δικαίου ανταγωνισμού. Υποστήριξε ότι υπέβαλε την εν λόγω αίτησή της εντός της νόμιμης προθεσμίας των τριών μηνών από την ημερομηνία κατά την οποία έλαβε γνώση του λόγου αναθεώρησης, δεδομένου ότι έλαβε «έμμεση γνώση» της απόφασης περί καταδίκης της σε αποζημίωση κατά τον χρόνο επίδοσης των αποφάσεων εκτέλεσης της απόφασης στην έδρα της θυγατρικής της στην Ισπανία στις 17 Μαρτίου 2021.

Κυριότερα επιχειρήματα των διαδίκων της κύριας δίκης

- 10 Με την αίτηση αναθεώρησης, η AB VOLVO επικαλείται «δόλια ενέργεια» κατά την έννοια του άρθρου 510, παράγραφος 1, σημείο 4, του κώδικα πολιτικής δικονομίας, κατά το οποίο «τελεσίδικη απόφαση αναθεωρείται [...] αν έχει εκδοθεί αθέμιτα με [...] δόλια ενέργεια». Η συμπεριφορά αυτή συνίσταται στο ότι δηλώθηκε στο δικαστήριο διεύθυνση για τον σκοπό κοινοποιήσεων, η οποία δεν ήταν της έδρας της AB VOLVO στη Σουηδία, αλλά της έδρας θυγατρικής της στην Ισπανία, με αποτέλεσμα η εναγομένη να καταδικαστεί ερήμην, χωρίς να έχει μπορέσει να αμυνθεί στο πλαίσιο της δίκης. Η AB VOLVO προβάλλει επίσης ότι, ακόμη και αν μπορούσε να γίνει δεκτό ότι η κοινοποίηση προς τη μητρική εταιρία στην έδρα της θυγατρικής εταιρίας στο κράτος μέλος, όπου εκδικάζεται η διαφορά, πληροί τις απαιτήσεις που απορρέουν από το άρθρο 47 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (στο εξής: Χάρτης), πρέπει να γίνει δεκτό ότι η έννομη τάξη κράτους μέλους μπορεί να καθιερώνει υψηλότερο βαθμό προστασίας του θεμελιώδους δικαιώματος από εκείνο που καθιερώνει ο εν λόγω Χάρτης. Επομένως, κατά την AB VOLVO, πρέπει να τηρηθεί εν προκειμένω ο βαθμός προστασίας του δικαιώματος αποτελεσματικής προστασίας ενώπιον δικαστηρίου που έχει καθιερώσει το ισπανικό Tribunal Constitucional (Συνταγματικό Δικαστήριο), ο οποίος είναι υψηλότερος από τον ελάχιστο βαθμό προστασίας που καθιερώνει ο Χάρτης σχετικά με την επίδοση προς τη μητρική εταιρία κλήτευσης, προκειμένου να παραστεί στη δίκη και να αντικρούσει την αγωγή. Πράγματι, κατά το άρθρο 53 του Χάρτη «καμία διάταξη του παρόντος Χάρτη δεν πρέπει να ερμηνεύεται ως περιορίζουσα ή θίγουσα τα δικαιώματα του ανθρώπου και τις θεμελιώδεις ελευθερίες που αναγνωρίζονται στα αντίστοιχα πεδία εφαρμογής από [...] τα Συντάγματα των κρατών μελών».
- 11 Από την πλευρά της η TRANSSAQUI καταλογίζει στην AB VOLVO κακόπιστη δικονομική στρατηγική με στόχο την παρέλκυση της διαδικασίας λαμβανομένου υπόψη του μεγάλου αριθμού αγωγών που έχουν ασκηθεί από μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις σε σχέση με τη σύμπραξη των φορτηγών. Κατά την άποψη της TRANSSAQUI η εναγόμενη μητρική εταιρία και η θυγατρική της στην Ισπανία πρέπει να θεωρούνται ως ενιαία επιχείρηση κατά την έννοια του δικαίου ανταγωνισμού, ακόμη και αν έχουν χωριστή νομική προσωπικότητα. Επισημαίνει επίσης ότι, σε αντίθεση με τις προηγούμενες απόπειρες δικαστικής κοινοποίησης, οι οποίες έγιναν για λόγους οικονομίας της διαδικασίας, η AB VOLVO θεώρησε ότι της επιδόθηκε η καταδικαστική απόφαση κατά τη διαδικασία της αναγκαστικής εκτέλεσης, μολονότι η επίδοση αυτή έγινε στην έδρα της VOLVO GROUP ESPAÑA, S. A. U. Εξάλλου, η TRANSSAQUI διατείνεται ότι, αν έπρεπε να καταβάλει τα έξοδα μετάφρασης, όπως απαιτεί ο κανονισμός (ΕΚ) 1393/2007, δεν θα δύνατο να ασκήσει αγωγή αποζημίωσης για τη ζημία που υπέστη λόγω της σύμπραξης των φορτηγών όντας μικρή επιχείρηση οδικών μεταφορών πληγείσα από την οικονομική κρίση.

Συνοπτική έκθεση του σκεπτικού της απόφασης περί παραπομπής

- 12 Κατόπιν της δημοσίευσης της απόφασης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής της 19ης Ιουλίου 2016 (υπόθεση ΑΤ. 39824 – Φορτηγά) έχουν ασκηθεί στην Ισπανία πολλές αγωγές αποζημίωσης από αγοραστές οχημάτων, τους οποίους αφορούσε η σύμπραξη των φορτηγών. Μόνο το 2021 εκδόθηκαν περισσότερες από 2 000 πρωτόδικες αποφάσεις και περισσότερες από 500 εφετειακές αποφάσεις. Μέχρι τις 15 Ιουλίου 2022 είχαν κατατεθεί συναφώς στο Tribunal Supremo (Ανώτατο Δικαστήριο) 753 αιτήσεις αναίρεσης. Τις αγωγές ασκούν σχεδόν πάντα μικρές ή μεσαίες επιχειρήσεις που αγόρασαν πολύ μικρό αριθμό φορτηγών ή ακόμη και ένα μόνο φορτηγό κατά την περίοδο εφαρμογής της σύμπραξης. Οι επιχειρήσεις στις οποίες επιβλήθηκαν κυρώσεις (μητρικές εταιρίες) από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, καμία από τις οποίες δεν έχει την έδρα της στην Ισπανία, προσέλαβαν τις υπηρεσίες σημαντικών δικηγορικών γραφείων στην Ισπανία, για να αναλάβουν την άμυνά τους.
- 13 Δεδομένου ότι στις περισσότερες διαφορές το ποσό της απαίτησης δεν είναι ιδιαίτερος υψηλό, τα έξοδα μετάφρασης της αγωγής και ενδεχομένως των συνημμένων εγγράφων [όπως προβλέπεται από τους κανονισμούς (ΕΚ) 1393/2007 και (ΕΕ) 2020/1784, όταν πρόκειται για εναγομένους με κατοικία σε άλλα κράτη μέλη], ιδίως των εκθέσεων πραγματογνωμοσύνης, μπορεί να είναι αναλογικά πολύ υψηλά. Ακριβώς για να αποφύγουν τα έξοδα αυτά, καθώς και τη χρονική καθυστέρηση που συνεπάγεται η αναγκαία διεθνής δικαστική συνεργασία, οι ενάγοντες σε τέτοιες διαφορές συχνά ζητούν την επίδοση της αγωγής στην έδρα της θυγατρικής εταιρίας στην Ισπανία, παρόλο που η εναγόμενη μητρική εταιρία, στην οποία επιβλήθηκαν κυρώσεις από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, εδρεύει σε άλλο κράτος μέλος.
- 14 Η απάντηση των ισπανικών δικαστηρίων στις μέχρι τούδε διαφορές δεν είναι ενιαία. Ορισμένα δικαστήρια απέρριψαν το αίτημα να πραγματοποιηθεί η επίδοση στην έδρα της θυγατρικής εταιρίας στην Ισπανία με το σκεπτικό ότι θα έπρεπε να πραγματοποιηθεί στην έδρα της εναγόμενης μητρικής εταιρίας. Σε άλλες περιπτώσεις το αίτημα του ενάγοντος έγινε δεκτό και επιχειρήθηκε επίδοση στην έδρα της θυγατρικής εταιρίας στην Ισπανία με το σκεπτικό ότι η εναγόμενη μητρική εταιρία θα λάμβανε σε κάθε περίπτωση γνώση σχετικά με την κίνηση της δικαστικής διαδικασίας μέσω των δικηγόρων της.
- 15 Όσον αφορά τις ισπανικές θυγατρικές των εναγόμενων μητρικών εταιριών, γενικώς αρνήθηκαν να παραλάβουν την κλήτευση στην έδρα τους, υποστηρίζοντας ότι, μολονότι αποτελούν ενιαία επιχείρηση σύμφωνα με το δίκαιο ανταγωνισμού, είναι νομικά πρόσωπα διακριτά από τη μητρική εταιρία και δεν έχουν εξουσιοδοτηθεί να δέχονται κλητεύσεις και κοινοποιήσεις. Ακόμη και απόπειρες επίδοσης ή κοινοποίησης που έγιναν προς δικηγόρο, ο οποίος εκπροσωπούσε την εναγόμενη μητρική εταιρία στην Ισπανία στο πλαίσιο άλλων διαδικασιών της ίδιας φύσης, απέβησαν άκαρπες.

- 16 Όσον αφορά την εναγόμενη μητρική εταιρία, αν το επιληφθέν δικαστήριο κάνει δεκτό ότι ορθώς επιδόθηκε η κλήτευση στην έδρα της θυγατρικής στην Ισπανία ή ότι νομίμως έγινε απόπειρα επίδοσης της κλήτευσης και έλαβε χώρα άρνηση παραλαβής της, η εναγόμενη μητρική εταιρία μετά την περάτωση της δίκης συχνά αναγνωρίζει ότι έχει λάβει γνώση της ερήμην εκδοθείσας απόφασης και ασκεί κάποιου είδους ένδικο μέσο με αίτημα την ακύρωση ολόκληρης της διαδικασίας, δηλαδή είτε αίτηση αναθεώρησης της απόφασης για δόλια ενέργεια ενώπιον του Tribunal Supremo (Ανώτατου Δικαστηρίου) είτε αίτηση για την αναγνώριση θεμελιωδών δικαιωμάτων ενώπιον του Tribunal Constitucional (Συνταγματικού Δικαστηρίου) (recurso de amparo).
- 17 Μέχρι στιγμής το Tribunal Constitucional (Συνταγματικό Δικαστήριο) έχει αποφανθεί υπέρ της μητρικής εταιρίας σχετικά με τις αιτήσεις για την αναγνώριση θεμελιωδών δικαιωμάτων που ασκήθηκαν ενώπιον του. Συγκεκριμένα, με τις αποφάσεις του 179/2021, της 25ης Οκτωβρίου 2021, ES:TC:2021:179, και 91/2022, της 11ης Ιουλίου 2022, ES:TC:2022:91, έκρινε ότι παραβιάστηκε το δικαίωμα αποτελεσματικής προστασίας ενώπιον δικαστηρίου της Iveco, S.p.A., διότι δεν είχε κλητευτεί ως εναγομένη στην έδρα της στην Ιταλία, αλλά είχε επιχειρηθεί η επίδοση της κλήτευσης στην Ισπανία, στην έδρα της θυγατρικής της ή στην κατοικία του εκπροσώπου της ενώπιον των ισπανικών δικαστηρίων.
- 18 Το Δικαστήριο έχει υπογραμμίσει στη νομολογία του, ιδίως στην απόφαση της 6ης Οκτωβρίου 2021, υπόθεση C-882/19, τη σημασία της εφαρμογής στην πράξη του άρθρου 101 ΣΛΕΕ (βλ. σκέψεις 34 έως 37), καθώς και των εννοιών της «επιχειρήσεως» και του «ενιαίου ή μη της συμπεριφοράς [τους] στην αγορά» που ασκούν επιρροή κατά την εφαρμογή του δικαίου του ανταγωνισμού στους ομίλους επιχειρήσεων (βλ. σκέψεις 39, 41 και 43). Το Δικαστήριο κατέληξε στο συμπέρασμα ότι ο ζημιωθείς από παραβατική συμπεριφορά που καταλογίζεται στη μητρική εταιρία του ομίλου έχει τη δυνατότητα να επιδιώξει την αναγνώριση της ευθύνης της θυγατρικής εταιρίας υπό ορισμένες περιστάσεις (βλ. σκέψεις 51 και 52), δηλαδή όταν οι δύο αυτές εταιρίες αποτελούν οικονομική ενότητα.
- 19 Εξάλλου, στην απόφασή του στην υπόθεση C-354/15, το Δικαστήριο έκρινε, όσον αφορά την ερμηνεία του συστήματος επιδόσεως και κοινοποίησε σε άλλα κράτη μέλη δικαστικών και εξωδίκων πράξεων σε αστικές ή εμπορικές υποθέσεις, υπό το πρίσμα του άρθρου 47 του Χάρτη, ότι ο κανονισμός 1393/2007 επιδιώκει να διασφαλίζεται «σε κάθε συγκεκριμένη περίπτωση, η εύλογη εξισορρόπηση μεταξύ των συμφερόντων του ενάγοντος και του εναγομένου, ο οποίος είναι ο παραλήπτης της πράξεως, διά του συμβιβασμού της αποτελεσματικότητας και της ταχύτητας της διαβίβασης των δικαστικών πράξεων με την απαίτηση εξασφάλισης της προσήκουσας προστασίας των δικαιωμάτων άμυνας του παραλήπτη των πράξεων αυτών, τούτο δε μέσω, μεταξύ άλλων, της διασφάλισης πραγματικής και ουσιαστικής παραλαβής των πράξεων αυτών» (σκέψη 72).
- 20 Ομοίως, στην απόφασή του στην υπόθεση C-519/13, το Δικαστήριο έκρινε ότι οι σκοποί της «βελτίωση[ς] της αποτελεσματικότητας και της ταχύτητας των

ένδικων διαδικασιών και [...] διασφάλιση[ς] της ορθής απονομής της δικαιοσύνης» που επιδιώκει ο κανονισμός 1393/2007 δεν πρέπει να επιτυγχάνονται «με την καθ' οιονδήποτε τρόπο αποδυνάμωση των δικαιωμάτων άμυνας των αποδεκτών, τα οποία απορρέουν από το δικαίωμα σε δίκαιη δίκη που καθιερώνουν τα άρθρα 47, δεύτερο εδάφιο, του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης και 6, παράγραφος 1, της Ευρωπαϊκής Σύμβασης για την Προάσπιση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών», περαιτέρω δε, τα εθνικά δικαστήρια θα πρέπει, ως εκ τούτου, «σε κάθε συγκεκριμένη περίπτωση, να εξασφαλίσ[ουν] την ισόρροπη προστασία των αντίστοιχων δικαιωμάτων των διαδίκων, διά της σταθμίσεως του σκοπού, της αποτελεσματικότητας και της ταχύτητας της επιδόσεως ή της κοινοποιήσεως, προς το συμφέρον του ενάγοντος, και του σκοπού της αποτελεσματικής προστασίας των δικαιωμάτων άμυνας, προς το συμφέρον του παραλήπτη» (σκέψεις 24, 30 έως 33 και 43).

- 21 Τέλος, στην απόφασή του στην υπόθεση C-399/11, το Δικαστήριο αποφάνθηκε σχετικά με τη δυνατότητα «κράτ[ους] μέλ[ους] [...] να εφαρμόσει τον διασφαλιζόμενο από το Σύνταγμά του βαθμό προστασίας των θεμελιωδών δικαιωμάτων, οσάκις είναι υψηλότερος από εκείνον του Χάρτη, και να τον αντιτάξει ενδεχομένως στην εφαρμογή διατάξεων του δικαίου της Ένωσης.»
- 22 Το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου έκρινε, από την πλευρά του, κατά την ερμηνεία του άρθρου 6 της Ευρωπαϊκής Σύμβασης για την Προάσπιση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών, αντίστοιχο του οποίου είναι το άρθρο 47 του Χάρτη, ότι η αποτελεσματική πρόσβαση στη δικαιοσύνη δεν μπορεί να περιορίζεται σε μια καθαρά «θεωρητική ή εικονική» δυνατότητα προσφυγής. Βλ. τις αποφάσεις της 19ης Μαρτίου 1997, Hornsby κατά Ελλάδας (CE:ECHR:1997:0319JUD001835791), σκέψεις 40 και 41, καθώς και της 26ης Φεβρουαρίου 2002, Del Sol κατά Γαλλίας (CE:ECHR:2002:0226JUD004680099), σκέψη 21.
- 23 Το αιτούν δικαστήριο διατηρεί αμφιβολίες ως προς το κατά πόσον είναι δυνατή ερμηνεία του άρθρου 47 του Χάρτη, σε συνδυασμό με το άρθρο 101 ΣΛΕΕ, σύμφωνα με την οποία μπορεί να θεωρηθεί νόμιμη η επίδοση ή η κοινοποίηση προς εναγόμενη μητρική εταιρία στην έδρα θυγατρικής της εταιρίας στην Ισπανία, στις περιπτώσεις που έχει γίνει δεκτή η ύπαρξη του ενιαίου της επιχείρησης κατά την έννοια του δικαίου ανταγωνισμού. Αφενός, λαμβανομένης υπόψη της υποχρέωσης μετάφρασης σε άλλη γλώσσα της αγωγής και των πολυάριθμων συμπληρωματικών εγγράφων, με τα έξοδα που αυτή συνεπάγεται, καθώς και της χρονικής καθυστέρησης που συνεπάγεται η αναγκαία διεθνής δικαστική συνεργασία, ενδεχομένως θίγεται το δικαίωμα πραγματικής προσφυγής ενώπιον δικαστηρίου των προσώπων τα οποία αφορά η σύμπραξη των φορτηγών, λόγω του υπερβολικά επαχθούς τους, καθώς και η πρακτική αποτελεσματικότητα του άρθρου 101 ΣΛΕΕ. Αφετέρου, λαμβανομένου υπόψη του μηχανισμού κατανομής των δικαστικών εξόδων σε αυτού του είδους τις ένδικες διαφορές αποζημίωσης, δεν διασφαλίζεται ότι ο ενάγων θα ανακτή σε κάθε περίπτωση τα δικαστικά έξοδα στα οποία υποβλήθηκε, δεδομένου ότι τα αιτήματά του μπορεί

να μην γίνουν δεκτά στο σύνολό τους και, ως εκ τούτου, να μην υπάρχει καταδίκη σε δικαστικά έξοδα. Πράγματι, το άρθρο 17, παράγραφος 1, της οδηγίας 2014/104, προβλέπει κατά προσέγγιση εκτίμηση του ύψους της προκληθείσας ζημίας (βλ., συναφώς, την αίτηση προδικαστικής αποφάσεως στην υπόθεση C-312/21, η οποία εκκρεμεί ενώπιον του Δικαστηρίου).

- 24 Πρέπει επίσης να επισημανθεί ότι η κλήτευση μητρικών εταιριών σε δίκη στην εταιρική έδρα τους σε άλλο κράτος μέλος δεν θα τους προσπορίσει κατ' ανάγκη κανένα ουσιώδες πλεονέκτημα. Πράγματι, μπορούν να επιτύχουν κάπως καλύτερα οργανωμένη άμυνα μέσω δικηγορικών γραφείων εγκατεστημένων στην Ισπανία, όπου εδρεύει η θυγατρική, για λόγους γλώσσας και χειρισμού των εγγράφων. Επομένως, διακυβεύεται η ισορροπία μεταξύ του δικαιώματος αποτελεσματικής προστασίας ενώπιον δικαστηρίου του ενάγοντος και του εναγομένου, λαμβανομένης υπόψη της πραγματικής χρησιμότητας των δικονομικών κανόνων που αφορούν κάθε διάδικο. Επιπλέον, εάν η νομολογία του Δικαστηρίου έχει κάνει δεκτό ότι το πρόσωπο που θίγεται από παράβαση του δικαίου του ανταγωνισμού μπορεί να ασκήσει αγωγή κατά θυγατρικής εταιρίας και ότι η τελευταία μπορεί να καταδικαστεί για την παραβατική συμπεριφορά της μητρικής της εταιρίας, εφόσον δεν αμφισβητείται η ύπαρξη ενιαίου της επιχείρησης, εύλογα η θυγατρική εταιρία μπορεί να παραλάβει την αγωγή και τα συναφή έγγραφα της δικαστικής διαδικασίας που ασκείται απευθείας κατά της μητρικής εταιρίας.
- 25 Το αιτούν δικαστήριο διατηρεί αμφιβολίες ως προς την ερμηνεία του άρθρου 53 του Χάρτη, όταν πρόκειται να σταθμίσει το δικαίωμα αποτελεσματικής προστασίας ενώπιον δικαστηρίου της μητρικής εταιρίας, εν προκειμένω της AB VOLVO, έναντι του αντίστοιχου δικαιώματος του ζημιωθέντος από τη σύμπραξη των φορτηγών, καθώς και ως προς το αν επιτυγχάνεται η εφαρμογή στην πράξη του άρθρου 101 ΣΛΕΕ. Οι τυχόν αποκλίνουσες ερμηνείες του δικαίου της Ένωσης δεν προέρχονται αποκλειστικά από τα ισπανικά δικαστήρια, αλλά ενδέχεται να επηρεάσουν τα δικαστήρια άλλων κρατών μελών, σχετικά με αιτήσεις εκτέλεσης αλλοδαπών αποφάσεων οι οποίες εκδόθηκαν ερήμην του εναγομένου, διότι αυτός δεν κλητεύθηκε στη δική του κατοικία, και οδηγούν, ενδεχομένως, σε λόγο απόρριψης, δυνάμει του άρθρου 45, παράγραφος 1, στοιχείο β', του κανονισμού (ΕΕ) 1215/2012. Εάν το αιτούν δικαστήριο δεχθεί την αίτηση αναθεώρησης της AB VOLVO, η καταδικαστική απόφαση εξαφανίζεται και η διαδικασία θα πρέπει να επαναληφθεί, πράγμα που θα σήμαινε ότι η αγωγή και τα συμπληρωματικά έγγραφα πρέπει να μεταφραστούν στη γλώσσα της εναγομένης και να διαβιβαστούν στο κράτος μέλος της έδρας της.